

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

INSON QADRI – QONUN USTUVORLIGINING ASOSIY MEZONI

Yoqubjanov Shuhratjon Shukurjon o’g’li

Namangan davlat pedagogika instituti, Pedagogika fakulteti, Pedagogika yo’nalishi, 1-kurs

PED-AU-25 guruh talabasi

shuhratyoqibjonov454@gmail.com

Ilmiy rahbar: Tillayev Bobomurod Abduvoxobovich

Falsafiy va tarixiy fanlar kafedrasida katta o’qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19567598>

“Barcha odamlar ozod, qadr-qimmatini va huquqlarida teng bo’lib tug’iladilar”^[1]

Annotatsiya: Maqolada 2022-2026-yillarga mo’ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasida belgilangan 14-maqсадning mazmun-mohiyati tahlil qilinadi. Unda inson qadrini ta’minlashning huquqiy mexanizmlari, konstitutsiyaviy qonuniylikni mustahkamlash ustuvorliklari va ushbu jarayonlarning jamiyat hayotidagi amaliy ifodasi yoritilgan. Maqolada qonun ustuvorligini ta’minlash orqali shaxs huquq va erkinliklarini himoya qilishning yangi bosqichi haqida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: sudlov, mulk huquqi, mulkning ko‘rinishlari, yerga egalik, nikoh, oila, meros, Xammurapi, Babil, inson qadri, Konstitutsiya ustuvorligi, inson qadri, soliq, shaxs, huquq, erkinlik, “Taraqqiyot strategiyasi”, qonun chiqarish, sud qilish, ijro etish

Аннотация: В статье анализируется сущность и содержание 14-й цели Стратегии развития Нового Узбекистана на 2022-2026 годы. Рассматриваются правовые механизмы обеспечения достоинства человека, приоритеты укрепления конституционной законности и их практическое воплощение в общественной жизни. В рамках исследования освещается новый этап защиты прав и свобод личности через призму обеспечения верховенства закона.

Ключевые слова: судопроизводство, право собственности, виды собственности, землевладение, брак, семья, наследство, Хаммурапи, Вавилон, достоинство человека, верховенство Конституции, достоинство человека, налог, личность, право, свобода, «Стратегия развития», законотворчество, осуществление правосудия, исполнение.

Abstract: The article analyzes the essence and significance of the 14th goal outlined in the Development Strategy of New Uzbekistan for 2022-2026. It examines the legal mechanisms for ensuring human dignity, the priorities for strengthening constitutional legitimacy, and their

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

practical implementation in social life. The research highlights a new stage in the protection of individual rights and freedoms through the prism of ensuring the rule of law.

Keywords: *legal proceedings, right to property, forms of property, land ownership, marriage, family, inheritance, Hammurabi, Babylon, human dignity, supremacy of the Constitution, human dignity, tax, individual, right, freedom, “Development Strategy”, lawmaking, adjudication, execution.*

KIRISH

Insoniyat sivilizatsiyasi tarixi shuni ko‘rsatadiki, har qanday davlatning barqaror rivojlanishi va jamiyatda adolat qaror topishi bevosita qonun ustuvorligi darajasiga bog‘liqdir. Qonun ustuvor bo‘lmagan joyda na iqtisodiy o‘shish, na ijtimoiy farovonlik va na shaxsiy xavfsizlik haqida gap bo‘lishi mumkin emas. Odamlar davlat tuzib yashay boshlagan davrlardayoq qonunlar tuzishgan va uni amaliyotga tatbiq etish orqali insonlar orasidagi turli xil huquqbuzarliklarning oldi olib kelingan. Moziyga nazar tashlaydigan bo‘lsak, insoniyat tarixida ilk bor qonun tuzgan podshohlardan biri bu Bobil davlatining mashhur hukmdori Xammurabi hisoblanadi. Uning qonunlarida sudlov, mulk huquqi, mulkning ko‘rinishlari, yerga egalik, nikoh, oila, meros kabi masalalar asosiy rol o‘ynagan.^[1]

Yer yuzida davlatlar paydo bo‘libdiki, uning asosini, albatta, qonunlar ushlab turadi. Inson qadri – bu shunchaki oddiy bir ibora emas, balki har qanday demokratik-huquqiy davlatning poydevori hisoblanadi. Bu masala qonunchilikda nafaqat aks etishi, balki barcha qonunlarning mazmun-mohiyatini belgilab berishi lozim.

2023-yil 30-aprel kuni umumxalq referendumini orqali qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasi mamlakat hayotida tub burilish yasadi. Yangi tahrir – bu faqat so‘z yoki bandlar almashuvi emas, balki ijtimoiy shartnoma, yangi davlat siyosati modeli va inson qadri ustuvor bo‘lgan falsafiy yondashuv ifodasidir.

Agar 1992 yilgi Konstitutsiya mamlakat mustaqilligining huquqiy asosini belgilagan bo‘lsa, yangi tahrirdagi asosiy Qonun – bu demokratik, kuchli fuqarolik jamiyati va adolatli, ijtimoiy davlat sari yo‘lni belgilaydigan qonunlar yuksakligi poydevoridir. Xususan, inson qadri tushunchasi Konstitutsiyada markaziy o‘ringa ko‘tarildi. Chunki, oldinlari Konstitutsiyada inson huquqlari umumiy ravishda kafolatlangan, lekin “inson qadri” tushunchasi ochiq ifodalanmagan edi.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqib aytish mumkinki, yangi tahrirdagi Konstitutsiya bilan O‘zbekistonda yangi ijtimoiy-siyosiy muhit shakllandi, davlat o‘ziga ulkan ijtimoiy-iqtisodiy

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

majburiyatlarni oldi. Inson huquq va erkinliklarini himoya qilishning mutlaqo yangi mexanizmlari tatbiq etildi. Davlat hokimiyatini tashkil etishning samarali yangi modeli joriy qilindi.

Birgina misol, Konstitutsiyamizda muayyan me’yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilinganligi yoki qilinmaganligidan qat’i nazar, Bosh qomusimiz qoidalarining to’g’ridan-to’g’ri amal qilishini ta’minlash orqali demokratiya, inson huquqlari va erkinliklarini kafolatlash mexanizmlari mustahkamlandi. Qolaversa, Inson huquqlari va erkinliklariga oid aniq normalar soni uch barobardan ziyodga ko’paydi. Fuqarolarning shaxsiy huquqlari keng ko’lamli masalalarni qamrab olgan normalar bilan yanada mustahkamlandi.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqib aytish mumkinki, yangi tahrirdagi Konstitutsiya bilan O’zbekistonda yangi ijtimoiy-siyosiy muhit shakllandi, davlat o’ziga ulkan ijtimoiy-iqtisodiy majburiyatlarni oldi. Inson huquq va erkinliklarini himoya qilishning mutlaqo yangi mexanizmlari tatbiq etildi. Davlat hokimiyatini tashkil etishning samarali yangi modeli joriy qilindi.

Birgina misol, Konstitutsiyamizda muayyan me’yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilinganligi yoki qilinmaganligidan qat’i nazar, Bosh qomusimiz qoidalarining to’g’ridan-to’g’ri amal qilishini ta’minlash orqali demokratiya, inson huquqlari va erkinliklarini kafolatlash mexanizmlari mustahkamlandi. Qolaversa, Inson huquqlari va erkinliklariga oid aniq normalar soni uch barobardan ziyodga ko’paydi. Fuqarolarning shaxsiy huquqlari keng ko’lamli masalalarni qamrab olgan normalar bilan yanada mustahkamlandi.

Xususan, Qonunchilik palatasining mutlaq vakolatlari amaldagi 5 tadan 12 taga, Senatda esa 14 tadan 18 taga ko’paydi. Hukumatni shakllantirish va uning faoliyatini nazorat qilish, davlat byudjeti ijrosiga oid masalalar Qonunchilik palatasining vakolatiga, hududlar manfaati va ularni rivojlantirish, yangi vazirliklar tashkil qilish to’g’risidagi farmonlarni tasdiqlash masalalari esa Senat vakolatlari doirasiga taalluqli ekanligi mustahkamlanganligi shular jumlasidandir.

Ijtimoiy davlat yo’nalishidagi yana bir eng muhim tashabbus bu – ta’lim va fanga ustuvor munosabatning shakllanganligidir. Buni maktabgacha ta’lim majburiy va bepul ekani konstitutsiyaviy normaga aylanganligida ham ko’rish mumkin. Qolaversa, ilmiy taraqqiyot, akademik erkinlik va pedagogning huquqlari alohida moddalarda aks etdi. Bu ta’lim sohasidagi islohotlarni mustahkam qonuniy asosga ko’tardi.

Shu bilan birga, ilk bor kelajak avlodlar manfaati, ekologik xavfsizlik, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish konstitutsiyaviy kafolatga ega bo’ldi. Endilikda, davlat har bir fuqaroning sog’lom muhitda yashash huquqini tan oladi va himoya qiladi. Umuman olganda, yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizda fuqarolarning hayot sifati, huquqlari va kelajakdagi imkoniyatlarini aniq kafolatlaydigan bu kabi ijobiy o’zgarishlarga yuzlab misollar keltirish mumkin.^[2]

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Qisqa qilib aytganda, yangi tahrirdagi Konstitutsiya bu – xalq irodasini, ijtimoiy talablarni va inson qadrini o‘z ichiga olgan mukammal hujjat deb aytish mumkin. U davlatni fuqarolarga yaqinlashtirib, jamiyat faollashuvi va adolatli boshqaruvga yo‘l ochadi. Chunki, uning asosida faqat qonun emas, balki inson hayoti, qadri va farovonligi turibdi.

Inson qadri qonunda qanchalik aks etishi kerakligi borasida quyidagi fundamental jihatlarni keltirishimiz mumkin:

1. “Inson – Jamiyat – Davlat” tamoyili:

Qonunlarda davlat manfaati inson manfaatidan ustun turmasligi kerak. Aksincha, davlat organlarining faoliyati inson huquqlarini ta’minlashga xizmat qilishi lozim. Agar qonun insonning sha’ni va erkinligini cheklasa, u o‘zining huquqiy tabiatini yo‘qotadi.

2. Shaxs daxlsizligi va huquqiy himoya:

Inson qadri qonunlarda quyidagicha ko‘rinishlarda muhrlanishi shart:

- **Sud-huquq tizimida:** Aybsizlik prezumpsiyasi va qiynoqlarga mutlaq yo‘l qo‘yilmasligi;

- **Ijtimoiy himoyada:** Har bir shaxsning munosib yashash sharoitiga, sifatli ta’lim va tibbiy xizmatga bo‘lgan huquqi kafolatlanishi.

Qonun barcha uchun teng bo‘lishi – inson qadrini e’tirof etishning eng oliy ko‘rinishidir. Shaxsning ijtimoiy kelib chiqishi, dini yoki qarashlaridan qat’i nazar qonun oldida tengligi uning inson sifatidagi hurmatini himoya qiladi.

Qonun shunday tirik mexanizm bo‘lishi kerakki, unda inson o‘zini “obyekt” emas, balki “subyekt” – ya’ni barcha jarayonlarning markaziy ishtirokchisi deb his qilishi kerak. Qonun insonni qo‘rqitish uchun emas, balki uning salohiyatini ro‘yobga chiqarishi uchun xavfsiz muhit yaratib berishi lozim.

Bugungi zamonaviy davlatlarda ham qonun boshqaruvning eng asosiy tayanchi hisoblanadi. Yangi O‘zbekiston poydevorini qurishda ham aynan shunday ustuvor yo‘nalishlar asosiy rol o‘ynaydi. Xususan, 2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi mamlakatimizni huquqiy jihatdan yangi bosqichga olib chiqishda asosiy yo‘l xaritasi bo‘lib xizmat qilmoqda.

Mazkur strategiyaning 14-maqsadi o‘zining ko‘lami va falsafiy mazmuni bilan alohida ajralib turadi. Unda qonun ustuvorligi va konstitutsiyaviy qonuniylikni ta’minlash shunchaki rasmiy vazifa emas, balki “Inson qadri uchun” g‘oyasini hayotga tatbiq etishning bosh mexanizmi sifatida belgilangan. Bu shuni anglatadiki, har bir qonun moddasi, har bir sud qarori va har bir

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

davlat idorasining xatti-harakati pirovardida insonning huquq va erkinliklarini himoya qilishga, uning or-nomusi va qadr qimmatini e’zozlashga xizmat qilishi shart.

Inson qadri — bu shaxsning sha’ni, o‘zini-o‘zi hurmat qilishi, jamiyatdagi o‘rni va qonuniy manfaatlarining daxlsizligini anglatuvchi oliy qadriyatdir. U insonning munosib turmush sharoiti, huquq va erkinliklari to‘liq ta’minlanishini, davlat tomonidan e’zozlanishini nazarda tutadi. Bu tushuncha insonparvarlik, hurmat va ijtimoiy adolatni ifodalaydi.^[3]

Inson qadrining asosiy jihatlari va tushunchalari:

1. Daxlsizlik: Insonning sha’ni va qadr-qimmatini hech qanday asos bilan kamsitilishi mumkin emas.

2. Oliy qadriyat: Konstitutsiyaviy normalarga ko‘ra, inson, uning hayoti, huquqlari va erkinliklari oliy qadriyat hisoblanadi.

3. Munosib turmush: Har bir fuqaroga munosib hayot, sifatli tibbiy xizmat, ta’lim va ijtimoiy infratuzilma yaratish.

4. Ijtimoiy-huquqiy mazmun: insonni jamiyat a’zosi sifatida qadrlash, uning manfaatlarini ta’minlash, yangi tahrirdagi konstitutsiya bo‘yicha davlatning bosh maqsadi hisoblanadi.

Bugun “inson qadri” tushunchasi huquqiy tizimning shunchaki bezagi emas, balki qonun ustuvorligi va huquqni qo‘llash amaliyotining asosiy o‘lchov birligiga aylandi. Strategiyada belgilangan ushbu maqsad doirasida sud-huquq tizimini liberallashtirish, shaxsning huquqiy himoyasini kuchaytirish hamda davlat organlarining xalq oldidagi mas’uliyatini oshirish bo‘yicha tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Zero, qonun hamma uchun barobar bo‘lgan, adolat har bir xonadonga kirib borgan jamiyatdagina inson o‘zini chinakam baxtli va davlat himoyasida his eta oladi.

2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston Taraqqiyot strategiyasi yettita yo‘nalishning ichida yuzta asosiy maqsaddan tashkil topgan bo‘lib, 2022-yilda strategiyadagi maqsadlarni amalga oshirish doirasidagi tadbirlar uchun 55 trillion so‘m va 11,7 milliard dollar ajratildi.^[4]

Shu yuzta maqsadning o‘n to‘rtinchisi sifatida quyidagicha keltirilgan:

“Qonun ustuvorligi va konstitutsiyaviy qonuniylikni ta’minlash hamda inson qadrini ushbu jarayonning bosh mezoni sifatida belgilash”

Ushbu maqsadning bir nechta mohiyati mavjud:

- **Konstitutsiya ustuvorligi:** Barcha qonun hujjatlari Konstitutsiyaga mos bo‘lishini ta’minlash.

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Konstitutsiya ustuvorligi atamasi faqat huquqiy atama emas, balki davlat boshqaruvi va ijtimoiy adolatining oliy kafolatidir. Davlatda qabul qilingan har qanday hujjat (qonun, farmon, qaror yoki buyruq) Konstitutsiyaga zid bo’lishi mumkin emas. Agar qarama-qarshilik yuzaga kelsa, to’g’ridan-to’g’ri Konstitutsiya normalari qo’llaniladi. Yangilangan Konstitutsiyamizda “inson – jamiyat – davlat” tamoyili belgilangan. Bu shuni anglatadiki, har qanday yangi qonun inson davrini pasaytirishga emas, balki uni himoya qilishga xizmat qilishi shart. Konstitutsiya normalari hech qanday qo’shimcha qonunlarsiz ham sudlarda va davlat idoralarida asos sifatida qo’llanilishi shart. Bu fuqarolarga o’z huquqlarini himoya qilishda eng qisqa va ishonchli yo’lni beradi.

Har qanday davlat organi (sud, IIV, soliq va boshqalar) qaror qabul qilishda, avvalo, insonning huquqlari buzilmasligini o’ylashi shart. Qonundagi har qanday noaniqliklar inson foydasiga talqin qilinishi – inson qadrining amaliy ifodasidir. Qonunlarni ijro etishda (masalan, tergov yoki ma’muriy jarayonlarda) shaxsning qadr-qimmatini kamsituvchi harakatlarga yo’l qo’yilmasligi, insonlarning daxlsizligi va sha’nini himoya qilish muhimdir. Insonning huquqlari qonun bilan qanchalik qat’iy himoya qilinsa, davlatga bo’lgan ishonch shunchalik yuqori bo’ladi. Qonunlar faqat jazolash uchun emas, balki shaxsning o’z salohiyatini ro’yobga chiqarishi uchun sharoit yaratishi kerak. Inson qadri – uning huquqlari, munosib turmushi va qonun oldida barchaning tengligini kafolatlash demakdir.

Adolat – bu shunchaki huquqiy tushuncha emas, balki xalqning davkatga bo’lgan ishonchini belgilovchi ma’naviy o’lchovdir. Sud va huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida adolatning ta’minlanishi qonun ustuvorligining amaliy isbotidir.

Adolat faqat mustaqil sud tomonidan qaror qabul qilinganda qaror topadi. Sudyalarning faqat qonunga bo’ysunishi va har qanday tashqi ta’sirdan xoli bo’lishi – inson huquqlari himoyasining bosh kafolatidir. Sud jaraonida ayblovchi (prokuror) va himoyachi (advokat) teng huquqlarga ega bo’ladi.

2022-2026 yillarga mo’ljallangan Yangi O’zbekistonning taraqqiyot strategiyasida inson huquqlarini ta’minlash, davlat organlarining hisobdorligi va ochiqligini kuchaytirish hamda fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalarining roli haqida alohida to’xtalib o’tilgan.

Taraqqiyot strategiyasida inson qadrini ulug’lashga qaratilgan ijtimoiy himoyaga qaratilgan bir qancha vazifalar belgilab berilgan. Xususan:

- 2026-yilgacha ehtiyojmand aholini ijtimoiy nafaqa va moddiy yordam bilan to’liq qamrab olish;

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

- Qoraqalpog’iston Respublikasi va Xorazm viloyatidagi 1-4 sinf o’quvchilarini davlat budjeti mablag’lari hisobidan bepul ovqat (nonushta va tushlik) bilan ta’minlash;
- Pensiyaning hisob-kitob qilish uchun idh haqining maksimal miqdori pensiyani hisoblash bazaviy miqdorining o’n barobaridan o’n ikki barobariga oshirish.^[6]

Yangi O‘zbekistonning 2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasi loyihasida inson qadri borasidagi xayrli ishlarni izchil davom ettirish va yuqori bosqichga ko‘tarish bilan bog‘liq muhim taklif va tashabbuslar ilgari surilgan. Jumladan, inson qadrini ushbu jarayonning bosh mezoni sifatida belgilash maqsadida mahkumlar va jazoni o‘tab bo‘lgan shaxslarning mehnat, ijtimoiy ta’minot va xalqaro e’tirof etilgan boshqa huquqlarini ta’minlash, ularning ijtimoiy moslashuvi va jamiyatga reintegratsiyasiga ko‘maklashishning samarali mexanizmlarini joriy etish, bu yo‘nalishda davlat va jamiyat institutlarining birgalikdagi faoliyatini yo‘lga qo‘yish masalasiga alohida e’tibor qaratilgan. Shuningdek, fuqarolarga huquqiy ta’sir ko‘rsatish, shu jumladan, harakatlanish erkinligini cheklash bilan bog‘liq choralarni qo‘llashda qonuniylikni so‘zsiz ta’minlash hamda raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali jamoatchilik nazoratini kuchaytirishga ham ustuvorlik berilgan.

Jinoiy qonunchilikni liberallashtirish siyosatini izchil davom ettirish, jinoiy jazolar va ularni ijro etish tizimiga insonparvarlik tamoyilini keng joriy etish bilan birga qiynoqlarning oldini olish bo‘yicha milliy preventiv mexanizmlarni takomillashtirish va ushbu yo‘nalishda maxsus qonun qabul qilish, jazoni og‘irlashtirish yoki yengillashtirishga oid normalarni qo‘llash jarayonidagi inson omilini bartaraf etish masalalari ham Taraqqiyot strategiyasining muhim maqsadlaridan sanaladi.

Kelgusida qiynoqlarning oldini olish bo‘yicha milliy preventiv mexanizm doirasida harakatlanish erkinligi cheklangan yopiq muassasalarga tashkil etilayotgan monitoring tashriflari orqali u yerdagi sharoitlarni xalqaro standartlarga moslashtirishga e’tibor yana-da kuchaytiriladi. Qolaversa, qiynoqqa uchragan shaxslarga amaliy ko‘mak ko‘rsatish, qiynoqqa solishdan jabrlanganlarga yetkazilgan zararning kompensatsiya qilinishini ta’minlash hamda uning tartibini ishlab chiqish borasida qator vazifalar belgilangan. Bu juda muhim. Zero, har qanday jabrlanuvchi qiynoq yoki shafqatsiz muomala uchun tezkor, adolatli va teng kompensatsiya olish huquqiga ega.

Taraqqiyot strategiyasi loyihasida yana bir muhim maqsadlardan biri sifatida davlat boshqaruvi organlari faoliyatini “fuqaroga xizmat qilishga yo‘naltirish” tamoyili asosida transformatsiya qilish vazifasi belgilangan. Bunda asosiy e’tibor vazirlik va idoralar faoliyatining barcha yo‘nalishlarini “Davlat – xalq xizmatchisi” tamoyili asosida fuqaroga xizmat qilishga yo‘naltirishga qaratiladi. Ushbu masala nihoyatda katta ahamiyatga ega ekanini hayotning o‘zi

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

yaqqol ifodalab turibdi. Buni Ombudsmanga kelib tushayotgan murojaatlar tahlilidan ham ko‘rish mumkin. Murojaatlarda aholi tomonidan ko‘tarilgan masalalarning ko‘pchiligi aynan quyi ijro organlarining mas’uliyatsizligi va e’tiborsizligi oqibatida kelib chiqayotganiga guvoh bo‘lmoqdamiz.^[7]

XULOSA

Xulosa o‘rnida ta’kidlash lozimki, 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasining 14-maqsadi shunchaki huquqiy islohotlar rejasi emas, balki mamlakatimizning yangi qiyofasini belgilovchi ma’naviy-huquqiy deklaratsiyadir. Ushbu maqsad doirasida amalga oshirilayotgan ishlar jamiyatimizda qadimdan shakllangan adolat tushunchasini zamonaviy huquqiy normalar bilan uyg‘unlashtirishga xizmat qilmoqda.

Birinchidan, qonun ustuvorligi tamoyili endi faqat jazolash emas, balki himoya qilish quroliga aylandi. Davlat idoralari faoliyatida inson qadri bosh mezon qilib olinishi — bu mansabdor shaxslarning xalq oldidagi mas’uliyatini tubdan o‘zgartirdi. Zero, inson qadri e’zozlangan joyda korrupsiya chekinadi, davlat boshqaruviga bo‘lgan ishonch esa ortadi. Bu, o‘z navbatida, ijtimoiy barqarorlikning eng mustahkam kafolatidir.

Ikkinchidan, konstitutsiyaviy qonuniylikni ta’minlash — bu qog‘ozdagi normalarning hayotga ko‘chishidir. Strategiyada belgilangan vazifalarning ijrosi natijasida har bir fuqaro o‘z huquqlari buzilgan taqdirda sud orqali adolat topishiga to‘la ishonch hosil qilmoqda. Sud-huquq tizimining liberallashtirishi va mustaqilligining kuchayishi shaxsning davlat qarshisidagi huquqiy daxlsizligini yangi bosqichga ko‘tardi. Bu esa xalqaro hamjamiyat oldida Yangi O‘zbekistonning huquqiy imidjini yanada mustahkamlamoqda.

Uchinchidan, ushbu islohotlarning muvaffaqiyati nafaqat davlat organlariga, balki har birimizning huquqiy madaniyatimizga ham bog‘liqdir. Qonun ustuvorligini ta’minlash — bu faqat prokuror yoki sudyaning vazifasi emas, balki jamiyatning har bir a’zosi tomonidan anglab yetilgan zaruriyat bo‘lishi shart. Inson qadri qachonki jamiyatda qonunlarga hurmat va huquqbuzarlikka nisbatan murosasizlik muhiti shakllangandagina o‘zining haqiqiy qiymatiga ega bo‘ladi.

Pirovardida, Taraqqiyot strategiyasining 14-maqsadi doirasidagi islohotlar uzoqni ko‘zlagan strategik qadam bo‘lib, u bizni erkin, adolatli va inson huquqlari oliy qadriyat hisoblangan jamiyat barpo etish sari yetaklamoqda. Ushbu yo‘lda erishilgan har bir yutuq, har bir adolatli sud qarori va har bir himoya qilingan inson huquqi — mamlakatimizning ertangi taraqqiyoti uchun qo‘yilgan mustahkam g‘ishtdir. Inson qadri markazda turgan huquqiy tizim esa Yangi O‘zbekiston poydevorining eng mustahkam ustuni bo‘lib qoladi. Zero, qonun hamma uchun barobar va adolatli bo‘lgan jamiyatda hech kim o‘zini yolg‘iz yoki himoyasiz his qilmaydi.

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi, 1-modda. 1948-yil.
2. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, Yangi tahrir, 2023-yil
3. <https://xs/uz>
4. <https://yuz.uz>
5. <https://www.gazeta.uz>
6. “2022-2026 yillarga mo‘lgallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Prezident Farmoni, 2022-yil 28-yanvar
7. “Inson qadri – Taraqqiyot strategiyasining asosi”, maqola, 2022-yil